

**2015-p ingerlanerani Kalaallit Nunaanni piniagassat avammut
tunisassiarineqartarnerisa siuarsarnissaat pillugu 2015-p ingerlanerani
misissueqqullugit Naalakkersuisut peqquneqarnissaannik Inatsisartut
aalajangiiffigisassaattut siunnersuut.**

(Inatsisartunut ilaasortaq Jens B. Frederiksen, Demokratit)

Akissuteqaat

(Aalisarnermut, Piniarnermut Nunalerinermullu Naalakkersuisoq)

Siullermeerneqarnera

Aallarniutigalugu siunnersuuteqartoq qutsateqarfiginiarpara apeqqummik taamatut ittumik saqqummiussaqqarmat, tassuuna siunnersuutigineqarluni, Naalakkersuisut peqquneqassasut misissueqqissaaqqullugit paasinialugu qanoq iliorluni 2015-ip ingerlanerani Kalaallit Nunaata uumasunik piniakkanik taakkunangalu tunisassianik avammut niuernera annertusisinneqarsinnaanersoq.

Inatsisiqarneq

Kalaallit Nunaanni uumasunik piniakkanik taakkunangaluunniit tunisassianik avammut nioqquteqartarneq taamalu niurneq malittarisassaqqartinneqarput uumasut suunerinut attuumassuteqartumik nalunaarutini inatsisitigut uuminnga toqqammaveqartunik Piniarneq aallaaniarnerlu pillugit Inatsisartut inatsisaannit nr. 12, 29. oktober 1999-imeersumit kingusinnerusukkut allannguutitalimmi. Ilanngulluguttaaq niurneq Washingtonimi isumaqatigiissut aqqutigalugu (uumasut nungutaanissaminnut navianartorsiortitaasut pillugit CITES-imit, allattorsimaffinnit I-imiit III-mut) killilersorneqarpoq aamma Danmarkimi Inuussutissanut, Nunalerinermut Aalisarnermullu Ministeriaqarfiup ataani Inuussutissalerinermik Aqutsisoqarfimmi danskit inatsisiliornerannit, piffissami matumani oqartussaaffik Kalaallit Nunaannit sulit tiguneqarsimanngimmat.

Uumasunit nunameersunit tunisassianik inunnik nerisassanik avammut niurneq uumasunut toqoraavinni toqutsisarneq pillugu EU-mi inatsisiliornermit piimasaqaatinit eqquutsitsisumi 2013-imi ilaatinneqarput: tutut. Uumasut miluumasut imaaneersut puisit tamakkuninngalu tunisassiat kisiisa pinnagit tamarmik CITES-imi niurnikkut killilersuinernit qulangersimaneqarput imaluunniit nunani tamalaani isumaqatigiissutit allat aqqutigalugit killilersorneqarlutik taamaattumillu avammut nioqqutigineqarnissaat/eqqunneqarnissaat inerteqqutaallutik. Uumasut suussusii pillugit nalunaarut atuuttoq naapertorlugu timmissat avammut anninneqarnissaat inerteqqutaavoq. Uumasut mikisut avammut nioqqutigineqartarneranut tunngatillugu maannakkorpiat killilersuisoqanngilaq.

Uppernarsaasiisarnermik aaqqissuussaq

2010-mi EU-mit peqqussutit akuersissutigineqarneranili puisinit tunisassianik eqqussisinnaanerup inerteqqutaasimanera, naak inuit ilaatinneqanngikkaluartut aamma nalunaarsueriaaseqartoqaraluartoq, puisit amiinik niurnermut tamarmut pitsaanngit-sorujussuarmik sunniuteqarsimavoq. Taamaammat isumaqarpunga uppernarsaaseer-suttoqassappat tamanna tunngavilersorluugaassasoq misissorluarneqarsimassallunilu, aamma tunisassianut akitsorsaataassanngitsoq. Great Greenland A/S-imit tunisassiat

ilisarnaaserlugit nalunaaqutserneqareersimapput piujuartitsilluni iluaqutiginninnermeersuuneranik oqariartuuteqartumik.

Nunani tamalaani nunatsinnilu tunitsivinni uumasunit piniakkanit tunisassiat pitsaaneruumik iluaqutigineqarsinnaanerit sammisami aallunneqartut ilagaat. Tassunga atatillugu Aalisarnermut, Piniarnermut Nunalerinermullu Naalakkersuisoqarfiup (APNN) Qallunaat Nunaanni Inuussutissalerinermik Aqutsisoqarfik attaveqarfigisimavaa periarfissat misissorniartugit puisit neqaannik EU-mut EU-llu avataanut ilaatigut Kiinamut avammut nioqquteqarsinnaanermi malittarisassat pillugit. Inuussutissalerinermik Aqutsisoqarfimmit akissutip takutippaa, puisinik tunisassiat eqqussorneqarnissaannut EU-mi ataatsimoorussamik uumasut nakorsaqaarnikkut eqqiluisaarnermilu malittarisassaqaartoqannginnera pissutigalugu puisit neqaat aningaasarsiutiginiarlugit avammut nioqqutigineqarnissaat maannakkorpiaq inertequtaasoq. Nunanut allanut, soorlu assersuutigalugu Kiinamut avammut nioqquteqarsinnaaneq pillugu Kalaallit Nunaata Inuussutissalerinermik Aqutsisoqarfikkoortumik oqartussaasut attuumassuteqartut isumaqatiginninniarfigissavai puisinit tunisassianit avammut nioqquteqarsinnaaneq pillugu isumaqatigiissuteqarnissami. APNN-imit Danmarkimi Inuussutissalerinermik Aqutsisoqarfik qinnuigineqarsimavoq malittarisassanik attuumassuteqartunik ilusilersuinissami ikiuuteqqullugu. Inatsisiliornissamik sulinerup aallartinneqarnissaanut pingaarutilimmik naatsorsuutigineqassaaq, Kalaallit Nunaanni inuussutissarsiortuniit piviusumik soqutiginnittoqarnissaa, aammalu suliniut uumasoaqassutsikkut aningaasaqarniarnikkullu piujuartitsinermik toqqammaveqassasoq.

Nunatsinni tunitsivinni imminut pilersorneq aamma tunitsivinnik nutaanik ukkatarinnineq

2013-imitaaq naalakkersuisooqatigiinnissamik isumaqatigiissummi pingaartillugit salliutinneqartussat ilagaa kalaaliminernik tunisaqartarnerup kiisalu imminut pilersornerup annertusarneqarnissaat. Tamannattaaq Inuuneritta II-mi nerisaqarnermut tunngatillugu periusissianut anguniakkanullu naapertuuppoq.

Ilaatigut puisinut tunngatillugu nutaanik niuerfissarsiornissaq naalakkersuisooqatigiinnissamik isumaqatigiissummi qitiutinneqarpoq. 2010-mi EU'p eqqussuinissamik inerteqquteqarnera atuutilermalli assigiinngitsutigut Kalaallit Nunaata puisinik imaatigullu isumalluutinik atuinerata ilisimaneqarnera siammarterniarlugu sulisoqarpoq. EU-mut allakkatigut uppersaasii saraluarluta kiisalu arlaleriarlugit ornillugillu tusarniaaffigisarlualugit paasinarsivoq politikikkut ingerlatsisuni innuttaasunilu nalinginnaasuni ilisimaqanngitsoaqartoq.

Tamanna puisit puisinillu atuineq pillugit ”*Inuit Sila*”-mik taaguuserlugu AI2013 aqutugalugu paasisitsiniaanikkut aaqqiiffiginiarneqarpoq, tassani suliamut tunngatillugu ilisimasalititut inuussutissarsiuteqartutullu suleqatigisartakkat peqataatinneqarput. Tassa ukiut kingullit marluk ingerlaneranni pissaanillit aningaasaatilissuillu paasitsitsiniaanermut ilaatinniarlugit sulisoqarsimavoq. Ukiuni pingasuni taakkunani aningaasat aalajangersimasumik amerlassusillit paasitsitsiniaanermi tunngaviusimapput.

Misissueqqissaarneq

Taamaattumik pingaartorujussuuvoq, siunnersuutigineqartutut misissuinermi kinaassutsitsinnit aallaaveqarnissarput niuerfinni attuumassuteqartuni qanoq isummersimaneq pillugu misissuinerlut ilusilerlugu aamma kalaallit uumasunut piniakkanut-tunisassianullu paasinnittarnerinik qulaajaalluni aalajangersaanissami. Maannakkorpiaq kalaallit piniagassaataannut iluanaarutaasinnaasumik avammut tunitsiviusinnaasumik niuerfeqanngilaq. Qularinngilluinnarpara tunisassiat pitsaasut

piseqqusaarutigilluarneqarnerisigut, tassunga ilanngullugu inuussutissarsiuteqartut pisariaqartinneqartumik ilanngussaqaartarnerisigut niuerfiusinnaasumik pilersitsisoqarsinnaasoq. Niuerfinnilli misissueqqissaarnerit aamma ingerlatsinerit APNN-ip oqartussaaffigisassaasa avataanniipput.

Soorlu siunnersuuteqartoq siunnersuummini allattoq, naalackersuisoqarfiit assigiinngitsut akimorlugit suleqatigiinnissaq pingaaruteqartoq taamatut misissueqqissaarnermik ingerlatsisinnaassagaanni, tamannami sammisanik siamasissorujussuarnik imaqarmat assigiinngitsunillu suliaqartunit immikkut ilisimasaqarnissamik pisariaqartitsimmat.

Nioqqutissanik avammut niuernermit eqqortunik sinaakktissanik pilersitsinissami sunik piunmasaqaateqartoqarnerisigut pillugu APNN-imut alloriarnerusaaq pingaaruteqartoq paasissutisseeqataassalluni niuerfinnut aalajangersimasunut inatsisiliornerit ilusilerlugit. Aammattaaq misissueqqissaarnermi aallaavigineqartariaqarput attaveqaatit atuuttut, taakkununga ilanngullugit imaatigut silaannakkullu angallaffiit, qanoq akulikitsigisumik angallattoqarnerisigut kiisalu akigitat. Suliassap misissueqqissaarnikkut imaluunniit kingusinnerusukkut atuutsinneqalerneratigut imaaliinnarlugu iluarsineqarnissaa ilimanangilaq, naatsorsuutigineqassaarluni siunnersuuteqartup ilimagisaanut sanilliullugu ukioq naallugu sulisunik arlalinnik pisariaqartitsisoqassasoq kiisalu misissueqqissaarnissap aallartinneqarnissaanut il.il. suliassat ilaannut matussusiisussamik missingersuusiortoqartariaqarnissaa.

Taamatut oqaaseqarlutik Naalackersuisut siunnersuut Naalackersuisoqarfinni pineqartuni naalackersuisoqarfiit akimorlugit suleqatigiissitamik pilersitsinissamat tunngatillugu akuersissutigineqarnissaa inassutigaaq, Naalackersuisoqarfiit misissueqqissaarnissamat tassunga sinaakktissanik siunnersuuteqassapput. Tamatuma kingorna siunnersuutigineqartut oqartussaasuni aningaasanullu inatsisini kontunut attuumassuteqartut akuerineqaqqaartussaapput.

Matumuuna siunnersuut Inatsisartunut suliareqqitassatut tunniuppara.